

TISKOVÁ ZPRÁVA

Praha 23. října 2025

Akademie věd ČR
Národní 1009/3, 110 00 Praha 1
www.avcr.cz

OTEVŘÍT ARCHIV TGM 21. STOLETÍ. VĚDCI SPOJUJÍ SÍLY S ČESKOU SPOŘITELNOU PRO DIGITALIZACI ODKAZU PRVNÍHO PREZIDENTA

Přes pět set metrů dokumentů a fotografií z archivu Tomáše G. Masaryka, jeho spolupracovníků a členů rodiny čeká na digitalizaci. Postupně se do ní pustí Masarykův ústav a Archiv Akademie věd ČR, který se o odkaz TGM stará, s Českou spořitelnou díky strategickému partnerství. Společně chtějí ochránit a pro budoucí generace otevřít unikátní svědectví o budování a fungování prvního moderního českého státu.

Před dvěma lety přenesli vědci prvního prezidenta Československa obrazně řečeno lidem „do obývacího“ – do online prostoru převedli kompletní vydání jeho spisů a kdokoli si tak může kdykoli přečíst některý z 39 svazků různého zaměření. Masarykův ústav a Archiv AV ČR (MÚA AV ČR), který pečuje o rozsáhlý archivní fond T. G. Masaryka, má ale k dispozici ještě mnoho dalších dokumentů.

„Jde o korespondenci T. G. Masaryka s významnými osobnostmi u nás i v zahraničí, různé zápisky, věci jeho rodiny a nejbližších spolupracovníků a také sbírku zhruba 10 tisíc historických fotografií a 2 tisíc negativů na skleněných deskách,“ vypočítává Rudolf Kučera, ředitel Masarykova ústavu a Archivu AV ČR.

Fotografie a negativy podléhají zubu času nejvíce, proto je jejich záchrana a digitalizace prioritou. Hned v pořadí je zmíněná korespondence TGM. Digitalizace ale nezačíná spojením s Českou spořitelnou od nuly. Badatelé z MÚA AV ČR už na ní pracují i díky speciální dotaci Akademie věd ČR. Partnerství ovšem umožní digitalizovat v mnohem větším rozsahu.

Poklad nevyčíslitelné hodnoty

Archivní fond Tomáš G. Masaryk čítá 125 metrů. Když se přidají i materiály rodiny, jeho nejbližších spolupracovníků a institucí, které založil, je to cca 550 metrů. Digitalizace je jediným způsobem, jak tento poklad efektivně a trvale zachovat pro budoucí generace a zároveň jej zpřístupnit badatelům a veřejnosti po celém světě.

„Začala nová, digitální etapa naší práce. Jak ukázalo i nedávné otevření obálky s Masarykovým poselstvím, dědictví našeho prvního prezidenta je stále v široké veřejnosti aktuální. Rozsáhlý archiv T. G. Masaryka je proto příliš cenný na to, aby ležel pouze v krabicích. Naším úkolem je otevřít ho

Kontakt pro média: **Eliška Zvolánková**
Divize vnějších vztahů SSČ AV ČR
press@avcr.cz
+420 739 535 007

Jitka Jindřišková
Masarykův ústav a Archiv AV ČR
jindriskova@mua.cas.cz
+420 775 236 635

21. století. To je ovšem finančně i technologicky velmi náročné. Partnerství s Českou spořitelnou si proto nesmírně vážíme, a to především pro jeho strategickou a dlouhodobou povahu. Oceňujeme, že silný a tradiční partner, jakým je Česká spořitelna, vnímá podporu národního kulturního dědictví a vědy jako nedílnou součást své identity," říká Rudolf Kučera.

Spojení, které dává smysl

Klíčový projekt národního významu, kterým digitalizace a vědecké zpřístupnění archivního materiálu prvního československého prezidenta Tomáše G. Masaryka bezesporu je, našel odezvu u České spořitelny, která se ve své strategii společenské odpovědnosti rozhodla projekt podpořit.

Masarykovo uvažování o demokracii jako o každodenní práci a nikdy nekončícím procesu spolupráce, dialogu, hledání rovnováhy a přebírání odpovědnosti rezonuje zvláště dnes.

„Masarykovo uvažování o demokracii jako o každodenní práci a nikdy nekončícím procesu spolupráce, dialogu, hledání rovnováhy a přebírání odpovědnosti rezonuje zvláště dnes, kdy to často vypadá, že se demokracie omezuje na memy a populistické překřikování na sociálních sítích. Jsme vděční, že můžeme jako Česká spořitelna podpořit digitalizaci Masarykových spisů, a věřím, že jejich širší zpřístupnění mimo jiné akcelerovala debatu o silnější budoucnosti Česka,“ říká Tomáš Salomon, generální ředitel České spořitelny.

Hodiny práce s jednou fotkou

Digitalizace obsahuje mnoho kroků. Například u fotografií a negativů je třeba každý kus jednotlivě posoudit z hlediska jeho poškození a určit prioritu pro digitalizaci. Následně se odstraní staré obaly, přičemž se zachovávají veškeré poznámky, které často bývají vepsané z doby, kdy fotografie vznikla. Pokud se při prvotním výběru zjistí kontaminace originálu (nejčastěji plísňemi), musí se nejprve za použití ochranných pomůcek tento materiál odborně ošetřit ve speciální komoře ústavu.

Pak se fotografie skenuje v tiskové kvalitě, aby bylo možné digitalizované kopie předkládat badatelům jako rovnocenné originální archiválie, které tak jsou chráněny před degradací. Kvalitní sken poskytuje informaci nejen o obsahu dokumentu, ale i o jeho fyzické podobě – např. o barevných tónech, technice díla apod.

Následně se fotografie zaeviduje a dohledávají se údaje pro metadata, jako např. určení události, osob na snímku, konkrétního fotografa, datování fotografie, druh fotografie, fotografická technika, provedení.

„Třeba fotografie na papírové podložce s názvem Návštěva TGM v Mansion House v Londýně 1923 nebyla nijak poškozená, takže jsme dohledávali a správně identifikovali místa a osoby, protože původní popis fotografie obsahuje zavádějící a chybné informace. A jen to zabralo zhruba hodinu práce,“ popisuje Rudolf Kučera jeden z téměř nenáročných příkladů.

Projekt Masarykova ústavu a Archivu AV ČR a České spořitelny navazuje na nedávné úspěšné završení kompletního kritického vydání Masarykových spisů, které MÚA AV ČR realizoval po tři dekády.

Více informací:

Mgr. Jitka Jindříšková
Masarykův ústav a Archiv AV ČR
jindriskova@mua.cas.cz
+420 775 236 635

Filip Hrubý
Česká spořitelna
fhruby@csas.cz
+420 775 011 550

Fotogalerie:

Návštěva TGM v Mansion House v Londýně 1923. Zdroj: archiv MÚA AV ČR

Dezinfekční box na fotografii v Masarykově ústavu a Archivu AV ČR. Foto: MÚA AV ČR

Dezinfekční box na fotografie v Masarykově ústavu a Archivu AV ČR. Foto: MÚA AV ČR

Zleva: ředitel České spořitelny Tomáš Salomon, předseda AV ČR Radomír Pánek a ředitel Masarykova ústavu a Archivu AV ČR Rudolf Kučera. Foto: Tomáš Salomon